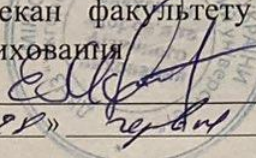

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра наук про здоров'я**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету здоров'я та фізичного
виховання

Едуард СИВОХОП
« 28 » 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕЖОВІ РОЗЛАДИ ОСОБИСТОСТІ»**

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

перший (бакалаврський) рівень
05 Соціальні та поведінкові науки
053 Психологія
Клінічна психологія
обов'язкова
українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Клінічна психологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія освітньої програми «Межові розлади особистості».

Розробник: Олена ЯЦИНА, професор, доктор психол. наук, професор кафедри наук про здоров'я

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри наук про здоров'я

Протокол №16 від « 21 » 2024 року

В/о завідувача кафедри Мар'яна ДУБ

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол №12 від « 21 » 2024 року

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	3	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 6,3	6	7
	Лекції:	
	42 год.	14
	Практичні (семінарські):	
	38 год.	10
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	100 год.	156

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Межові розлади особистості**» є підготовка фахівців спеціальності 053 Психологія за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів та освітньо-професійної програми підготовки «Клінічна психологія»: удосконалення теоретичних уявлень про психологічні особливості МРО та розширення практичних умінь в оволодінні психологічним інструментарієм у роботі з особами з емоційно нестабільним розладом психіки, над відновленням їхньої психічної діяльності, а також вміння застосовувати отриманий досвід.

Основними задачами дисципліни є: формування навичок проведення клініко-психологічного дослідження, розпізнавання функціональних порушень осіб з емоційно нестабільним розладом психіки, зокрема, щодо порушення точності розпізнавання емоцій, упередження уваги до негативних стимулів, чутливості залучення до соціуму і до виключення з нього, дисфункціональної регуляції емоцій і нейрокогнітивного дефіциту.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

загальні:

ЗК1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК10 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові:

СК 1 Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 2 Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 3 Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК 4 Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 5 Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК 8 Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК 9 Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК 10 Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК 11 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК 12 Розуміння сфер компетентності та специфіки професійної діяльності клінічного психолога.

СК 13 Розуміння психологічної сутності станів здоров'я та хвороби, знання критеріїв та методів дифдіагностики для визначення психічної норми та патології.

СК 14 Розуміння принципів та вміння комплексно застосовувати методи психодіагностики, психокорекції, психореабілітації та психопрофілактики.

СК 15 Розуміння закономірностей функціонування основних фізіологічних систем і психічних функцій людини у нормі та патології, чинників, що впливають на зміну психічних якостей людини під впливом хвороби.

СК 16 Розуміння зв'язку клінічної психології з суміжними сферами знання (психопатологією, патопсихологією, психофізіологією, нейрофізіологією, нейропсихологією, психосоматикою, наркологією, дефектологією, психотерапією та ін.) та використання інтегративного підходу в своїй діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Межові розлади особистості**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): ОК 7 Основи здорового способу життя, ОК10 Анатомія центральної нервової системи, ОК12 Фізіологія вищої нервової діяльності, ОК14 Загальна психологія, ОК 15 Практикум із загальної психології, ОК 20 Особистість в теорії і практиці клінічної психології, ОК 25 Психологія неврозів та неврозоподібних станів.

4. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Клінічна психологія**», вивчення навчальної дисципліни «**Межові розлади особистості**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПР2
Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	ПР3
Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел	ПР4
Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	ПР5
Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.	ПР6
Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	ПР7
Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців	ПР8
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	ПР9
Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних	ПР10

особливостей співрозмовника.	
Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	ПР11
Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог співрозмовника.	ПР12
Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.	ПР13
Відповідально ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	ПР15
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	ПР16
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПР17
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	ПР18
Володіти методами діагностики психічних процесів, станів, властивостей особистості та вміти інтерпретувати отримані дані.	ПР19
Розробляти психокорекційну програму (індивідуальну та групову), оцінювати ефективність психокорекційних заходів.	ПР20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Межові розлади особистості**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати фактори розвитку емоційно нестабільного розладу психіки, ідентифікувати симптоми МРО та пропонувати шляхи їх розв'язання, виявляючи розуміння закономірностей та особливостей розвитку дисфункціональної регуляції емоцій в контексті професійних завдань.	ПРН1, ПРН2
Знаходити інформацію з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення діагностичних завдань та виражати обґрунтовану власну позицію, вміти робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	ПРН3, ПРН4
Вміти формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження діагностичних критеріїв МРО, проявляючи навички рефлексії та критичного оцінювання достовірності одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	ПРН6, ПРН7
Ілюструвати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців, демонструючи здатність формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію з дискусійних питань щодо динаміки симптомів, етіології МРО, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	ПРН8, ПРН10
Знаходити власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі психологічної допомоги особам з МРО, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	ПРН9
Складати та реалізовувати план консультативного процесу з особами з	ПРН11, ПРН12,

емоційно нестабільним розладом психіки, враховуючи специфіку запиту та індивідуальних особливостей клієнта, бути ефективним у власних діях. Планувати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, пов'язаних з профілактикою порушень поведінки осіб з МРО, заходів надання їм психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо; взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.	ПРН13
Відповідально ставитись до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога у поєднанні із соціально відповідальною та свідомою поведінкою, поділяти гуманістичні та демократичні цінності у професійній та громадській діяльності.	ПРН15, ПРН16, ПРН17
Використовувати навички проведення заходів щодо збереження психічного здоров'я та психологічного благополуччя (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	ПРН18
Застосовувати методи діагностики психічних процесів, станів, властивостей осіб з емоційно нестабільним розладом психіки та вміти інтерпретувати отримані дані. Розробляти психокорекційну програму (індивідуальну та групову), оцінювати ефективність психокорекційних заходів щодо відновлення психічної діяльності осіб з МРО, провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість проведених інтервенцій.	ПРН19, ПРН20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен
- тести
- розв'язування ситуаційних задач, кейсів
- аналіз відеосюжетів, фільмів
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень
- самостійна робота студентів
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: проводиться шляхом усного/письмового опитування студентів під час занять, тестового контролю знань на заняттях, перевірки домашніх завдань, СРС, розв'язування типових практичних завдань, роботи в групі: дискусії, рольові ситуації, колективне обговорення; аналіз кінофільмів, відео, стенограм для унаочнення специфіки психологічної роботи з клієнтами/пацієнтами. В ході поточного контролю за усну відповідь студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали. При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих у ВНЗ та затверджених методичною комісією критеріїв оцінювання.

Форма модульного контролю: Навчальний матеріал дисципліни згрупований у 2 модулі. Індивідуальне письмове опитування змісту модулів за рівнями (тестовий контроль, теоретичні питання, професійно-орієнтовані завдання).

**Форма підсумкового семестрового контролю: усний (стаціонарно чи онлайн) іспит.
Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)**

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	CP	50	100
30*									20		

T1, T2 ... – теми

* - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	CP	50	100
30*										20		

T1, T2 ... – теми

* - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
1. Письмове чи усне опитування	9	30*	8	30*
1.1 *Проблемні запитання	4	16	4	16
1.2 Глосарій: термінологічний диктант чи тестування при тематичному оцінюванні	4	6	4	6
1.3 **Розв'язування ПОЗ: ситуативних задач/ аналіз відео сюжетів, ін.	2	8	2	8
2.***Самостійна робота: презентація результатів виконаних завдань; укладання схем/ порівняльних таблиць/ бібліографії/ картотеки методик/ добірки статей з проблематики дисципліни, психоедукаційну брошуру/просвітницький буклет.		20**		20**
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

* розраховується як середній бал за теоретичні відповіді

** професійно-орієнтована задача

*** розраховується як середній бал за всі самостійні

Примітка. Навчання на сайті <https://prometheus.org.ua/> ПРОГРАМИ ЄС ЕРАЗМУС+ з поданням сертифікату про результат навчання.

При оцінюванні СРС визнаються та зараховуються результати неформального та/або інформального навчання, які за тематикою та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його складовим (розділ, тема, індивідуальне завдання тощо), передбачені РП даного освітнього компонента (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, уведеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 99/01-04 від 19.12.2023 р.(п.2.8, п.2.9)).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР). Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів у межах окремого змістового модулю здійснюються за 100-бальною шкалою. МКР складається з тестових завдань, теоретичних питань та ситуаційних задач. Розподіл балів та результат виконання МКР визначається таким чином: максимально 50 балів – МКР (таблиця 2). До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти. На виконання письмового компоненту МКР відводиться до двох академічних годин. В МКР є 15 тестових завдань, глосарій (5 термінів), 2 теоретичні питання, 1 проблемне питання практичного змісту. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 1 бал, за терміни – по 1 балу, 2 теоретичні питання – у 10 балів, за проблемне питання практичного змісту – 10 балів.

Студент, який не з'явився на МКР з поважної причини, може пройти модульний контроль знань у визначений кафедрою термін.

Таблиця 2

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0 – 50:
Письмова модульна контрольна робота: - тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 – 15
- термінологічний диктант (5 термінів за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 - 5
- 2 теоретичні питання (за кожну правильну відповідь нараховується 10 балів)	0 - 20
- проблемне питання практичного змісту	0 - 10

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді екзамену в кінці семестру і дає можливість визначити прикінцевий рівень і якість засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом. Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді екзамену в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості

засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (самостійних завдань, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого студента робить позначку «недопущений». Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. При цьому присутність студента є обов'язковою. За наявності бажання підвищити рейтинг студент складає іспит. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи студент складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на залікові, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця 4

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теорії емоційно нестабільного розладу психіки. Клінічні симптоми та діагностичні критерії МРО

- Тема 1. Межовий розлад особистості (МРО): історія розвитку поняття.
- Тема 2. Причини ризику розвитку МРО.
- Тема 3. Нейробіологічні фактори розвитку МРО.
- Тема 4. Психосоціальні фактори розвитку МРО.
- Тема 5. Клінічні симптоми та діагностичні критерії МРО (4 години).
- Тема 6. Диференціальна діагностика (4 години).
- Тема 7. Типи МРО.

Модуль 2. Психологічна допомога особам з емоційно нестабільним розладом психіки

- Тема 8. Клініко-психологічний інструментарій дослідження МРО.
- Тема 9. Особливості функціонування механізмів психологічного захисту осіб з емоційно нестабільним розладом психіки.
- Тема 10. Базовий дефект ідентичності осіб з МР.
- Тема 11. Ускладнення МРО.
- Тема 12. Межові нервово-психічні розлади у дітей.
- Тема 13. Комплексний та індивідуальний підхід до роботи з МРО.
- Тема 14. Доказові психологічні інтервенції та методи надання допомоги особам з МРО (4 години).
- Тема 15. Відновлення з опорою на менталізацію.
- Тема 16. Профілактика порушень поведінки, що пов'язані з МРО.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 180					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
6 семестр						
Модуль 1. Теорія осіб з емоційно нестабільним розладом психіки (МРО)						
Тема 1. Межовий розлад особистості (МРО): історія розвитку поняття.	12	2	2			8
Тема 2. Причини ризику розвитку МРО.	12	2	2			8
Тема 3. Нейробіологічні фактори розвитку МРО.	12	2	2			8
Тема 4. Психосоціальні фактори розвитку МРО.	12	2	2			8
Тема 5. Клінічні симптоми та діагностичні критерії МРО (4 години).	18	4	4			10
Тема 6. Типи МРО.	12	2	2			8
Тема 7. Диференціальний діагноз (4 години).	16	4	2			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	96	20	16			60
Модуль 2. Психологічна допомога особам з емоційно нестабільним розладом психіки						

Тема 8. Клініко-психологічний інструментарій дослідження МРО.	12	2	4		6
Тема 9. Особливості функціонування механізмів психологічного захисту осіб з емоційно нестабільним розладом психіки.	8	2	2		4
Тема 10. Базовий дефект ідентичності осіб з МРО.	8	2	2		4
Тема 11. Ускладнення МРО.	8	2	2		4
Тема 12. Межові нервово-психічні розлади у дітей.	8	2	2		4
Тема 13. Комплексний та індивідуальний підхід до роботи з МРО.	8	2	2		4
Тема 14. Доказові психологічні інтервенції та методи надання допомоги особам з МРО.	14	4	4		6
Тема 15. Відновлення з опорою на менталізацію.	8	2	2		4
Тема 16. Профілактика порушень поведінки, що пов'язані з МРО.	8	2	2		4
Модульна контрольна робота	2	2			
Разом за модуль	84	22	22		40
Разом за семестр	180	42	38		100

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Тема 1. Межовий розлад особистості (МРО): історія розвитку поняття.	2
2	Тема 2. Причини ризику розвитку МРО.	2
3	Тема 3. Нейробіологічні фактори розвитку МРО.	2
4	Тема 4. Психосоціальні фактори розвитку МРО.	2
5	Тема 5. Клінічні симптоми та діагностичні критерії МРО (4 години).	4
6	Тема 6. Типи МРО.	2
7	Тема 7. Диференціальний діагноз.	2
8	Тема 8. Клініко-психологічний інструментарій дослідження МРО.	4
9	Тема 9. Особливості функціонування механізмів психологічного захисту осіб з емоційно нестабільним розладом психіки.	2
10	Тема 10. Базовий дефект ідентичності осіб з МРО.	2
11	Тема 11. Ускладнення МРО.	2
12	Тема 12. Межові нервово-психічні розлади у дітей.	2
13	Тема 13. Комплексний та індивідуальний підхід до роботи з МРО.	2
14	Тема 14. Доказові психологічні інтервенції та методи надання допомоги особам з МРО. Програми психологічних інтервенцій (тренінг) для індивідуальної та групової роботи.	4
15	Тема 15. Відновлення з опорою на менталізацію.	2
16	Тема 16. Профілактика порушень поведінки, що пов'язані з МРО. План індивідуального консультативного процесу.	2
Разом		38

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна
1	Тема 1. Історія дослідження МРО зарубіжними і вітчизняними науковцями-практиками. Напишіть тези на тему: «Психічні розлади з точки зору філософії, клінічної патопсихології та психіатрії»	8
2	Тема 2. Причини ризику розвитку МРО. Підготуйте добірку анотацій сучасних наукових публікацій з теми, психоедукаційну брошуру/просвітницький буклет (за вибором).	8
3	Тема 3. Нейробіологічні основи МРО. Підготуйте презентацію з теми, психоедукаційну брошуру/просвітницький буклет (за вибором).	8
4	Тема 4. Психосоціальні основи розвитку МРО. Розробіть та презентуйте інформаційний буклет з теми.	8
5	Тема 5. Критерії межового розладу особистості відповідно до МКХ 11. Укладіть таблицю з теми. Прочитайте статтю і напишіть есе. «Межові психічні розлади та розлади адаптації (диференційна діагностика опис випадків) Хоменко К. В., Шелестова О. В. https://doi.org/10.37203/kibit.2020.46.09 Підготуйте психоедукаційну брошуру/просвітницький буклет (за вибором).	10
6	Тема 6. Типологія МРО. Підберіть відео-матеріал з теми, що наочно ілюструє особливості типів МРО. Підготуйте психоедукаційну брошуру/просвітницький буклет (за вибором).	8
7	Тема 7. Диференціація між різними розладами зі схожими симптомами. Укладіть таблицю МРО та супутніх (коморбідних) порушень, де вкажіть діагностичні критерії. Проаналізуйте на прикладах клінічних випадків.	10
8	Тема 8. Діагностика оцінки межового розладу особистості. Підготуйте мультимедійну презентацію з теми, психоедукаційну брошуру/просвітницький буклет (за вибором).	6
9	Тема 9. Нестійкість між особових стосунків осіб з межовим розладом та механізми психологічного захисту психіки. Розгляньте клієнтську історію МРО та прокоментуйте роль механізмів психологічного захисту, які несвідомо використовує особа з емоційно нестабільним розладом психіки	4
10	Тема 10. Викривлення уявлення про себе осіб з МРО. Підготуйте тези до теми, психоедукаційну брошуру/просвітницький буклет (за власним вибором): - «Патологічне формування особистості», - «Сімейні фактори та їх вплив на виникнення дитячих психогенній».	4
11	Тема 11. Самоушкоджуюча поведінка осіб з МРО. Підготуйте відео-сюжет за обраним вами фільмом та розберіть його як клінічний випадок самоушкоджуючої поведінки в МРО. Укладіть перелік фільмів про МРО.	4
12	Тема 12. Межові розлади у дітей. Прочитайте статтю і напишіть есе. «РОЛЬ МАТЕРІ З МЕЖОВИМ РОЗЛАДОМ ОСОБИСТОСТІ У ФОРМУВАННІ	4

	ДИСГАРМОНІЙНИХ ПАРТНЕРСЬКИХ СТОСУНКІВ ОСОБИСТОСТІ В ДОРОСЛОМУ ВІЩІ» М.Ткалич, Н.Глотовой DOI https://doi.org/10.32782/upj/2023-3-8 . Підготуйте психоедукаційну брошуру/просвітницький буклет (за вибором).	
13	Тема 13. Специфіка діяльності клінічного психолога. Напишіть есе: «Специфіка діяльності клінічного психолога з особами з межовим розладом психіки».	4
14	Тема 14. Ефективність психотерапевтичних методів в роботі з МРО. Розробити Програму психологічних інтервенцій (тренінг) для індивідуальної та групової роботи. Написати тези до теми: «РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНИХ ІНТЕРВЕНЦІЙ У ПІДВИЩЕННІ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЛЮДИНИ»	6
15	Тема 15. Терапія на основі менталізації. Підготуйте тези до теми: «Моделі менталізації для розуміння важких розладів особистості»	4
16	Тема 16. Практичні аспекти тренінгу психосоціальних навичок - профілактика порушень поведінки осіб з МРО. Розробіть заходи (1-2) у змісті психопрофілактики МРО. Підготуйте просвітницький буклет.	4
	Разом	100

*Примітка. Самостійна робота виконується студентом у навчальному (електронному) зошиті з дисципліни.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: фліп-чарт, мультимедійний проектор (монітор), комп'ютер (стаціонарний чи ноутбук), сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ».

Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Клінічна психологія»

- практичні заняття
- самостійна робота студентів
- робота в наукових бібліотеках та мережі Інтернет.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція
- практичне заняття
- екзамен.

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «**Межові розлади особистості**» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу студентів з книжкою (підручником, довідковою, науково-популярною і навчальною літературою) та глобальною мережею Інтернет, ін. Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостям (інтелектуальним, психологічним, морально-етичним тощо) студентів, наявним умовам і часу, відведеному для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод (розповідь, лекція, пояснення, робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.), проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи (викладач розділяє проблему на частини, студенти здійснюють окремі кроки щодо розв'язування під проблем).

Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація. Перелік методів навчання, що використовуються у процесі вивчення дисципліни:

- 1) за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; аналітичний; індуктивний; дедуктивний
- 2) за основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка
- 3) за системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль
- 4) за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація
- 5) за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Клінічна психологія [Текст] : навч. посіб. / А. М. Османова, Г.В Хорунженко. Київ : Університет «Україна», 2023. 183 с
2. Основи клінічної психології: навч.посібник/ Г.М.Закалик, О.В.Войцеховська, Н.М.Шувар. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 432 с.
3. Практична психосоматика: діагностичні шкали. Навчальний посібник / За заг. ред. О.О. Чабана, О.О. Хаустової. 2-ге видання, виправлене і доповнене. Київ : Видавничий дім Медкнига, 2019. 112 с.

Додаткова література:

1. Блейхер В. М., Крук И. В. Патопсихологическая диагностика. Киев: Здоровье, 1986. 280 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. Посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Гаес, Стівен. Звільнений розум. Як стати психологічно гнучким і перемогти Внутрішнього Диктатора/ Стівен Гаес; пер.з англ. Ірини Павленко. Київ, 2024. 496 с.
4. Гоян І. М. Методи діагностики психічного розвитку дітей / І. М.Гоян, А. А. Палій // За ред. А. А. Палія. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. 652 с.
5. Клінічна психодіагностика: практикум/ Редактор-упорядник проф. М.В.Миколайський. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2006. 228с.
6. Клінічна психологія: словник-довідник / Авт.-уклад. С. В. Діденко Київ : Академвидав, 2012. 320 с.
7. Кулеша-Любінець М.М. Клінічна психологія : методичні рекомендації для студентів спеціальності 053 «Психологія» Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2016. 72 с.
8. Крейсман, Джерольд Дж. Я ненавижу тебе, але не покидай мене. Як жити з «важкими» людьми / Джерольд Дж. Крейсман, Гел Страус; пер.з англ.. А.Тернової. Київ: Форс Україна, 2023. 400 с.
9. Лобел, Д.С.Якщо ваша мати має межовий розлад особистості. Посібник для дорослих дітей/ Деніел С.Лобел; пер.з англ. Я.І.Пізінцалі. Київ : «Науковий Світ», 2023. 178 с.
10. Максименко С. Д. Медична психологія / [Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І. А., Максименко К. С.]; за заг. ред. С. Д. Максименка Київ, 2014. 520 с.
11. Мушкевич М. І. Клінічна психодіагностика: методичні рекомендації для студентів ф-ту психол. Луцьк, 2006. 170 с.
12. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Київ : КНТ, 2016. 368 с. Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psyhologia.pdf

13. Мате, Г. Коли тіло каже «ні»: ціна прихованого стресу/ Мате Г.; пер. з англ. Ю. Пономаренко. Дніпро : Вид-во Смакі, 2022. 304 с.
14. Мері Бет Вільямс, Соїлі Пойюла. ПТСР: робочий зошит. Ефективні методики подолання симптомів травматичного стресу. Київ: Видавництво Ростислава Бурлака, 2023. 528 с.
15. Найкращі практики роботи з підлітками. Методичний посібник / І.О. Нерубаєва, А.П. Павловський, А.В. Шейбардіна. Київ, 2020. 180 с.
16. Пітер А. Левін. Зцілення від травми. Новаторська програма з відновлення мудрості тіла. К.: Видавництво Ростислава Бурлака, 2022. 156 с.
17. Подолати панічний розлад. Дейвід Вестбрук, Хадіжа Рауф/ Оксфордський центр когнітивної терапії. Ворнфордська лікарня. Оксфорд./Переклав з англійської Ігор Грицюк. Львів: Вид-во УКУ, 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.octc.co.uk
18. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Протокол надання послуг дітям та підліткам. 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mail.google.com/mail/u/0/?ogbl#inbox?projector=1>
19. РДУГ: перезавантаження. Ефективні стратегії для повноцінного життя з розладом дефіциту уваги та гіперактивністю в дітей та дорослих. Едвард Гелловелл, Джон Рейті. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mail.google.com/mail/u/0/?ogbl#inbox?projector=1>
20. Романчук О. Сім'я що зцілює: Основи терапевтичного батьківства дітей, що зазнали скривдження та емоційного занедбання. Путівник для прийомних батьків і не тільки [Електронний ресурс]/ О. Романчук. – Режим доступу: <http://ipz.ucu.edu.ua/books/healingfamily>.
21. ТАВВАБ Недра Гловер. Особисті кордони. Керівництво з спокійного життя без травм і комплексів/ ТАВВАБ Недра Гловер. Харків КСД, 2023. 304 с.
22. Чабан О.С., Хаустова О. О. Психосоматична медицина (аспекти діагностики та лікування) Київ, 2000.

Інформаційні ресурси з мережі Інтернет:

1. Міжнародний класифікатор хвороб. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародний_класифікатор_хвороб.
2. Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z23>.
3. <https://www.nami.org/About-Mental-Illness/Mental-Health-Conditions/Borderline-Personality-Disorder>
4. <https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/9762-borderline-personality-disorder-bpd>
5. <https://www.nimh.nih.gov/health/topics/borderline-personality-disorder/index.shtml>
6. <https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/9762-borderline-personality-disorder-bpd/diagnosis-and-tests>
7. <https://www.mentalhealth.gov/what-to-look-for/personality-disorders/borderline-personality-disorder>
8. <https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/9762-borderline-personality-disorder-bpd/outlook-prognosis>
9. http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psychologia.pdf
10. <http://ulit.inf.ua/klineskaya-psihologiya-2>.
11. наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>)
12. е-репозитарій (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>)
13. сайт е-навчання (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2025 / 2026 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 18 від «30» серпня 2025 р. Завідувач кафедри [підпис] [Прізвище ініціали]
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)